

Lausuntopyyntö STM 2015

1. Vastaajatahon virallinen nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Kuntoutuksen toimialayhdistys ry

2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Jarno Talvitie

3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Vastaajien määrä: 1

Nimi	Asema organisaatiossa	Matkapuhelin	Sähköposti
Mika Pekkonen	Hallituksen puheenjohtaja	020 751 6778	mika.pekkonen@peurunka.fi

4. Lausuntopyyntöä käsittelevä määrätoimielimessä

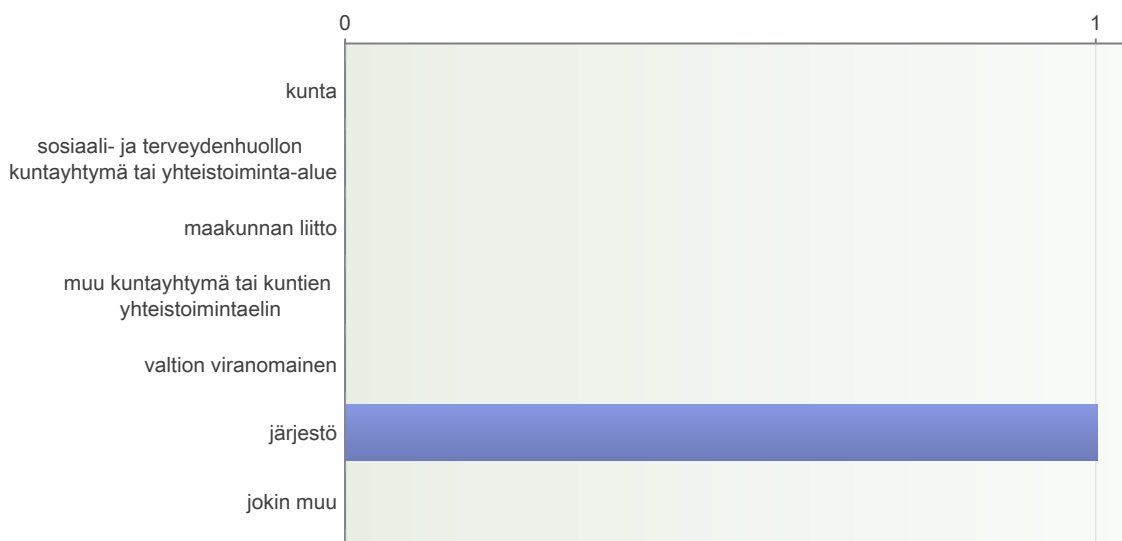
Ei vastauksia.

5. Toimielimen nimi

Ei vastauksia.

6. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

7. Kunta numero tilastokeskuksen luokituksessa

Ei vastauksia.

8. 1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?

Vastaajien määrä: 1

9. 2. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Vastaajien määrä: 1

- Voidaan kysyä, mistä on syntynyt ymmärrys siitä, että nykyinen maakuntajako olisi oikea peruste itsehallintoalueiden muodostumiselle. Sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen ja toteuttamisen näkökulmasta asiantuntijankäytännöt puolsivat pienempää itsehallintoalueiden lukumäärää. Parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi päätöksiä tehtiin kyseenalaisessa järjestyksessä. Valmistelussa päätettiin ensin maakuntien ja siten myös järjestämisen vastuussa olevien tahojen lukumäärä, ja vasta sitten mitä vastuita ja toimintoja näille alueille siirretään. Valmistelussa olisi ollut perusteltua lähteä alueille siirtyvien toimintojen, vastuiden ja esimerkiksi rahoitusratkaisun parhaasta organisoimistavasta, ja vasta sitten päättää sopiva järjestämisen vastuussa olevien alueiden lukumäärä.

Näkemyksemme mukaan 18 järjestäjäaluetta sosiaali- ja terveystalouksissa on liian suuri määrä turvataksaan riittävän väestöpohjan, infrastruktuurin ja taloudellisen kantokyvyn siten, että ne pystyvät järjestämään alueensa asukkaille kattavat sosiaali- ja terveystaloudet. Tämän tosiasian seurauksena joudutaan rakentamaan keinotekoisia ratkaisuja, joilla pyritään paikkaamaan maakuntajakoon perustuvaa perusrakennetta.

Kuntoutuspalvelujen järjestämisen näkökulmasta osalle palveluista 18 järjestämisen vastuullista aluetta on varmasti toimiva ratkaisu. Osa kuntoutuspalveluista 18 järjestäjää on liian suuri määrä. Näin ollen meille syntyy joko tuotannollista ylikapasiteettia tai sitten tiettyjen kuntoutuspalvelujen tuotanto tullaan keskittämään jollain jatkossa sovitavalla tavalla. Meillä on paljon myös sellaisia kuntoutuspalveluja, joiden järjestämisen vastuu hoituu todistetusti varsin hyvin yhden järjestäjän toimesta. Kelan järjestämisen vastuulla olevat kuntoutuspalvelut toteutuvat mm. kustannustehokkaasti ja laadultaan yhtäläisinä läpi Suomen.

10. 3. Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille: Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat)

Ei vastauksia.

11. 4. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

12. 5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

Vastaajien määrä: 1

- Ratkaisu ei ole selkeä, vaan lisää monimutkaisuutta ja kuvastaa osaltaan maakuntajakoon perustavan ratkaisun keinotekoisuutta.

13. 6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia

Ei vastauksia.

14. 7. Itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä. Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

Ei vastauksia.

15. 8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?

Ei vastauksia.

16. 9. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

Ei vastauksia.

17. 10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

Ei vastauksia.

18. 11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntiin jäävien tehtävien välinen yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveysministeriön sivuilla todetaan: Kuntoutuksen tavoitteena on edistää sairaan, vammaisen tai vajaatoimintakykyisen ihmisen toimintakykyä, itsenäistä selviytymistä, hyvinvointia, osallistumismahdollisuuksia ja työllistymistä.

Kuntoutus sanan takana on hyvin moninainen tavoitteiden ja palvelujen kokonaisuus, joka sisältää laajan joukon toimenpiteitä eri kohderyhmille. Kuntoutuspalvelut ovat hyvä esimerkki palveluista, joista osa saattaa jäädä kuntajärjestäjän vastuulle, osa palveluista siirtyy maakuntien järjestämismahdottomuudelle ja osa palveluista säilyy muiden, tälläkin hetkellä järjestämismahdottomuudessa olevien tahojen vastuulla.

Olennaista on pyrkiä valmistelussa ratkaisuun, joka mahdollistaa ja toisaalta myös edellyttää eri järjestäjätahojen yhteistyön ihmisten hyväksi. Yhdelläkään järjestäjätaholla ei tule olla enää jatkossa motivaatiota vastuun välttelyyn tai vastuun siirtämiseen toiselle järjestäjälle. Varhainen puuttuminen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuntoutuksen ja muin keinoin on inhimillisesti ja järjestelmän kantokyvyn varmistamisen kannalta keskeistä.

19. 12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Hallituksella on useampia perusteltuja linjauksia liittyen itsehallintoalueisiin ja sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamiseen. Näitä ovat ainakin lähtökohta, joka velvoittaa itsehallintoalueet vertailemaan oman palvelutuotannon tehokkuutta ja mahdollisuuksia hyödyntää yksityisen ja kolmannen sektorin tuotantoa sekä mahdollisuuksia palveluntuotantoa järjestettäessä sekä valinnanvapautteen liittyvät linjaukset.

Jo hetken on ollut nähtävissä kehitys, jossa kunnat ja kuntayhtymät muuttavat vanhoja tiloja kuntoutussairaaloiksi tai rakentavat kokonaan uusia kuntouttamiseen tarkoitettuja tiloja. Tämä kehitys on verrattavissa niihin suuriin valmisteilla oleviin sairaala yms. investointeihin, joita kuntayhtymät ovat toteuttamassa. On hyvä, että kuntoutuksen merkityksellisyyteen on herätty, mutta järjestäjätahojen tässä hetkessä toteuttamat investoinnit eivät ole perusteltuja.

Järjestäjien tulisi jo nyt kehittää yhteistyötä yksityisten palveluntuottajien kanssa ja hyödyntää niiden osaamista ja resursseja kuntoutuspalvelujen tuottamisessa. Tämä valmistaisi kaikkia osapuolia toimimaan uudessa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä tukien myös hallituksen tähän mennessä tekemiä linjauksia ja tavoitteita.

20. 13. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Kuntoutuksen toimialayhdistyksen pitää seuraavia rahoitukseen liittyviä lähtökohtia tärkeänä.
 - oYlläpidetään nykyinen kuntoutusjärjestelmä aina siihen asti, että varmasti tiedetään osaamisen ja tarpeellisten kuntoutuspalvelujen toteutuminen uusissa rakenteissa
 - oKuntoutuspalvelujen julkisrahoitteisuuden tulee olla lähtökohtana myös jatkossa. Kuntoutus ja etenkin moniammatillinen kuntoutus on kallista.
 - oPerusedellytys ihmisten tasa-arvoiselle asemalle
 - oKuntoutukseen suunnatusta rahoituksesta osan on perusteltua olla myös jatkossa korvamerkittyä. Näin varmistetaan tarvittavat kuntoutuspalvelut.

Tässä vaiheessa uudistus rahoitukseen on hankala ottaa kantaa muuten kuin yleisellä tasolla. Etenkin kuntoutuksen näkökulmasta tilanne on haastava johtuen mm. kuntoutusjärjestelmässä olevista useista palvelujen järjestäjistä ja rahoituskanavista. Otamme kantaa Kelan rooliin tulevassa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmässä, koska tiedossa on, että Kelan rooli tullaan varmuudella läpikäymään uudistusta valmisteltaessa.

Hyvinvointiyhteiskuntamme rahoituksen kestävä pohjan kannalta työllisyysaste on keskeinen, jollei keskeisin kysymys. Työssä olevien ja työikäisten toimintakyvystä huolehtiminen on kansantalouden näkökulmasta ensiarvoisen tärkeää. Meidän tulee pystyä hillitsemään kustannuksia ja tuottavuustappioita, jotka syntyvät sairauspoissaoloista, sairaana työskentelystä, ennenaikaisista työkyvyttömyyseläkkeistä sekä pitkittyvistä odotus- ja toipilasaikojen kustannuksista.

Jotta kuntoutuspalvelut tukevat täysimääräisesti ihmisten työ- ja toimintakyvyn edistämistä sekä keskeisiä kansallisia tavoitteita kuten julkisen talouden tasapainottaminen ja julkisten palvelujen ja sosiaaliturvan rahoituksen turvaaminen, on kuntoutusjärjestelmää uudistettaessa ja sote-uudistusta eteenpäin vietäessä huomioitava seuraava peruslähtökohta: huomioidaan integraation ja etenkin rahoitusjärjestelmän uudistamisen yhteydessä kuntoutuksen erillisasema ja luonne.

Kansaneläkelaitoksen (Kela) vastuulla on suomalaisten sosiaaliturvan toimeenpano. Kelan merkittävä rooli välittömään sairaanhoitoon liittymättömien kuntoutuspalvelujen järjestäjänä ja rahoittajana on ymmärrettävä ja perusteltu. Kelaan kertyy jokaisesta suomalaisesta valtavasti tietoa koko elämän ajalta. Sosiaaliturvan toimeenpanovastuun kautta se huolehtii mm. kuntoutujan toimeentulosta, vammaisuuksista, sairausajan toimeentulosta ja korvauksista sekä toimii rahoituskanavana työterveyshuollon osalta. Kela huolehtii useiden sellaisten ihmisryhmien perusturvasta, joiden tilanteeseen ja asemaan yhteiskunnassa voidaan ja pyritään vaikuttamaan kuntoutuksen keinoin.

Kelan roolin säilyttämistä keskeisenä kuntoutuspalvelujen järjestäjänä ja rahoittajana myös jatkossa tukeva ainakin seuraavat vahvuudet:

- oKela järjestää palvelut valtakunnallisesti yhtenäisin kriteerein, mistä seuraa ihmisten tasa-arvoinen kohtelu.
- oJokaisesta suomalaisesta on mittavat määrät keskeistä sosiaali- ja terveysturvaan liittyvää tietoa integroituneena Kelassa. Tämä mahdollistaa oikea-aikaisten kuntoutustoimenpiteiden aloittamisen sekä tukee sosiaali- ja terveysturvan kustannusten hallintaa.
- oKehittyneet tiedonhallinnan järjestelmät ja käytännöt.
- oPalvelujen hankintaosaaminen.
- oOsaaminen monista sellaisista kuntoutujaryhmistä, joiden kuntoutuspalvelujen järjestämis-, rahoitus- tai tuottamisvastuuta ei ole ollut kunnilla tai kuntayhtymillä.
- oYli puolessa Kelan järjestämisvastuulla olevissa kuntoutuspalveluissa on toteutunut valinnanvapaus jo pidemmän aikaa.
- oKelan järjestää palveluja useammille pienille tai pienehköille erityisryhmille, joiden palvelujen järjestämis- ja rahoitusvastuuta ei ole perusteltua jakaa 18, 12 tai edes viidelle alueelle.

Tarvitsemme jatkossa yhä enemmän toimintakykyä edistäviä avomuotoisia, lähipalveluina toteutettavia kuntoutuspalveluja (esimerkiksi ikääntyneille). Näiden palvelujen osalta tuleville itsehallintoalueille on tarkoituksenmukaista antaa järjestämisvastuuta. Näiden palvelujen on perusteltua olla pääosin valinnanvapauden piirissä. Avopalvelujen piirissä oleville henkilöille on perusteltua tarjota tarpeen mukaan myös tehostettuja kuntoutusjaksoja. Yhtä lailla perusteltua on vastuuttaa itsehallintoalueet huolehtimaan erikoissairaanhoidossa olevien henkilöiden tarpeenmukaisten kuntoutustoimenpiteiden aloittamisesta.

Tietyt kuntoutuspalvelut kuten vaativa lääkinällinen kuntoutus (esim. selkäydinvammat ja aivovauriot sekä osa työelämään liittyvästä kuntoutuksesta, omaishoitajakuntoutuksesta ja välittömään sairaanhoitoon liittymättömästä sairausperusteisesta kuntoutuksesta) on tarkoituksenmukaista järjestää valtakunnallisesti, integroituna lähipalveluihin. Nämä ovat palveluja, jotka vaativat intensiivistä kuntouttamista moniammatillisten tiimien toteuttamina. Keskittäminen takaa riittävän osaamisen kuntoutusyksiköihin. Näiden palvelujen osalta järjestämis- ja rahoitusvastuu on perusteltua antaa Kelalle. Kela kilpailuttaisi näiden palvelujen tuottajat ja hyödyntäisi valinnanvapauden periaatteita mahdollisimman laajasti. Kilpailutuksiin voisivat osallistua kaikki markkinakelpoiset (myös julkisomisteiset) palvelujen tuottajat, mikä osaltaan varmistaa tasapuolista kilpailua.

Uuden sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän olennaisten palasten valmistelua on tärkeää viedä eteenpäin samanaikaisesti. Näitä ovat ainakin järjestämisen yksityiskohtaisempi valmistelu, rahoituksen uudistaminen, monituottajuuden vahvistaminen ja valinnanvapauden laajentaminen. Sote-uudistuksen yhteydessä on tärkeää miettiä, missä määrin on kannattavaa sitoa sairaaloiden ja terveyskeskusten resursseja kuntoutuspalvelujen tuottamiseen ja tuotannon organisointiin. Lähtökohta ylipäätään kuntoutuksen järjestämiseen ja rahoituksen organisointiin on se, että tarvitsemme esh:sta ja pth:sta riippumatonta kuntoutusta yhtä lailla kuin tarvitsemme kuntoutusta, joka on tiiviisti yhteydessä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuoltoon.